

Källövning – Imperialismen – Grymheterna i belgiska Kongo

Källa 1: Eskil Sundhagen var en svensk reservofficer som befann sig i belgiska Kongo mellan 1906–1910. Han beskriver detta i en dagbok. Utdragen är direkt från hans dagbok med vissa ordförtydliganden som skrivs i parentes.

- Eskil Sundhagen beskriver behandlingen av en kongolesiska soldaten Yambi som var en del av Eskils trupp. Yambi agerade odisciplinerat när Eskils grupp slog ner ett uppror i en by i belgiska Kongo.

”Denne soldat, som hette Yambi, var en svårhanterlig individ, högljudd och odisciplinerad och behövde en ordentlig näpst (ett straff). För dylika förseelser ägde naturligtvis befälet att ådöma bestraffning; sålunda kunde en officer ådöma högst 50 slag av chicotten - dock i två omgångar - och en underofficer högst 25 slag. Chicotten var en piska av flodhästhud, och den fördes alltid av den svarte underofficeren, som minsann icke lade fingrarna emellan. Det fordrades starka nerver för att tåla 25 slag, och ofta uppstod blodvite (köttsår) redan efter några få slag; i sådant fall avbröts naturligtvis bestraffningen genast.”

”Jag meddelade sedan truppen på min rådbåkade ki-swahili (språket i Kongo), att jag kommer att bestraffa den minsta förseelse mot disciplinen med 25 slag av chicotten.”

”Läsaren skulle kanske finna allt detta barbariskt, men var och en, som haft med den tidens negersoldater att göra, vet, att hade han ej prygelstraffet (kroppsstraff) att tillgå, så skulle disciplinen aldrig kunna upprätthållas.”

Frågor/uppgifter:

1. Sammanfatta vad Eskil skriver.
2. Vilken bild får du av behandlingen av inhemska befolkningen utifrån vad Eskil skriver?
3. Hur motiverar Eskil behandlingen?
4. Varför tror du att han behandlar inhemska befolkningen på det sättet han gör?
5. Vad säger utdragen om maktförhållandet mellan européer och inhemska befolkningen i belgiska Kongo?

- Eskil Sundhagen bemöter senare i dagboken anklagelser kring dålig behandling av kongoleser i belgiska Kongo

”Jag bör dock tillägga, att jag icke en enda gång under de år, jag tillbragte i Kongo, fick någon bekräftelse på de sensationella uttalanden, som varit synliga i pressen, om förövade grymheter, och dock hade jag rikliga tillfällen att göra iakttagelser och samla uppgifter. Under de resor, på hundratals mil, jag gjorde inom landet, sammanträffade och samtalande jag med tusentals infödingar av olika stammar ävensom med ett stort antal Kongostatens tjänstemän av alla åldrar och grader, men något belägg för anklagelserna fann jag aldrig. Skulle så fasansfulla illdåd, som vederbörande tillskrevs Kongostatens tjänstemän, verkligen ha begåtts, så borde de väl ha lämnat något spår efter sig. Att de infödda skulle ha glömt dessa "grymheter", är uteslutet, ty tidpunkten var begränsad till några få år tillbaka i tiden. De arabiska slavhandlarna hade de däremot i livligt minne och kunde ge drastiska skildringar av deras framfart, trots det att tidpunkten för dessa händelser var mera avlägsen”

”Det var icke småsaker man tillvitade (anklagade) Kongostatens tjänstemän. Ett ofta återkommande och omtyckt tema i agitationen (debatten) var, att infödingarna lemlästades (man hugger av händer eller fötter), då de ej levererade tillräckligt med kautschuk (gummi). Om en inföding sålunda kom och avlämnade sin kautschuk, och stationschefen fann, att det var väl litet, tog han helt enkelt och högg ena handen av honom. Och dylika vansinnigheter trodde man fullt och fast på hemma i Europa!”

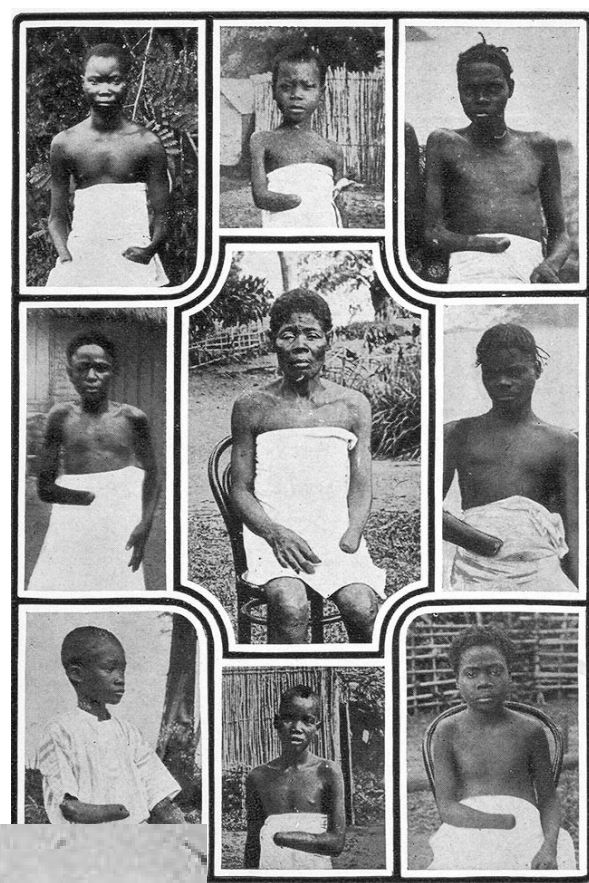
”En annan underofficer blev anklagad för att ha låtit kläda av (ta av kläderna) hövdingen Kandukana naken samt piska honom nästan till döds. Jag hade även haft denne underofficer under mitt befäl och kunde gå i god för, att ett dylikt uppträdande från hans sida var absolut otänkbart.”

Frågor/uppgifter:

1. Sammanfatta vad Eskil skriver.
2. Eskil antyder att anklagelser kring dålig behandling är överdrivna, hur motiverar han det?
3. Om du jämför första utdraget med det andra utdraget går det ihop med vad Eskil skriver i andra utdraget?
4. Kan det finnas en tendens i det andra utdraget? Om ja, hur visar den sig?
5. Kan du dra några andra slutsatser kring utdragen från Eskils dagbok?
6. Eskil Sundhagen är svensk, varför tror du att han är i belgiska Kongo?

Källa 2:

- Bilder från belgiska Kongo under början av 1900-talet

Frågor/uppgifter:

1. Vad visar bilderna?
2. Vad säger bilden om behandlingen av inhemska invånare i belgiska Kongo?
3. Eskil menar att ingen lemlästades (fick sina händer och fötter avhuggna), motsäger källa 2 detta?
4. Kan det vara så att Eskil ljuger eller finns det någon annan förklaring på varför han menar att lemlästning inte existerade?
5. Kan du dra några andra slutsatser från bilderna?

Källa 3:

- En hövding berättar på 1930-talet om hur de behandlades av européer och inhemska personer under tiden då Leopold av Belgien styrde över Kongo.

”Efter några år var de vita männen så många att de kunde sända truppavdelningar in i djungeln. Deras soldater var inte vita de var svarta som vi, men de kom från stammar norrut som var våra fiender, så de stod inte på vår sida. Vi tvingades flytta våra byar till det område där de vita männen byggde den stora vägen som nu går från Kisangayi. Det tog många år att bygga, och de krävde att vi skulle ge dem arbetare och mat till deras soldater, som stod beredda med sina gevär om vi skulle försöka fly. De vita männen hade inte alltid själva gevär, ofta bar de piskor och de slog oss som om vi var djur.”

”De vita männens hövding kom själv till vår by och kallade samman allt folket. Han berättade för dem att jag inte längre var hövding. Jag sade till mitt folk, att jag inte ville ha något att göra med den vita mannen, och att jag inte ville ta ansvaret inför våra förfäder för att förstöra våra fäders jord genom att göra som de vita männen. Men de vita männen tog mig till fånga och sade till en av sina soldater, en man som Azande, att prygla (kroppsstraffa) mig. För det har jag aldrig förlåtit dem.”

”Sedan började den vite mannen säga att vi inte längre skulle få ha mer än en hustru, och att vi skulle sluta med att ge hemgift (en present eller pengar som present vid ett bröllop) vid bröllopen. På så sätt fick han många män och kvinnor att förlora sin självkänsla. Vad kan en kvinna ha för stolthet om hennes man inte har nog höga tankar om henne för att ge hennes föräldrar en gåva på så och så många getter som ett tecken på sin högaktning och tillit? Och vilken trygghet och lycka kan föräldrarna känna om de inte kan säga: 'Vår svärson har givit oss så många getter – det betyder att han kommer att behandla vår dotter väl och ta hand om henne, för ingen man skulle kunna ha råd att bara förlora så mycket rikedom”

Frågor/uppgifter:

1. Sammanfatta vad hövdingen säger.
2. Hövdingen säger att det var inhemska i belgiska Kongo som var soldater även Eskil beskriver detta. Varför ville dessa inhemska individer vara soldater för européer?
3. Hövdingen beskriver hur de behandlades av européerna, vad säger det om maktförhållandet mellan européer och inhemska invånare i belgiska Kongo?

4. Om man jämför Eskils beskrivning med hövdingens beskrivning, beskriver de situationen i belgiska Kongo på samma sätt? Försök hitta olika exempel där de gör det och inte gör det.
5. Om man granskar källa 3 utifrån de källkritiska kriterierna för historisk forskning (äkthet, tendens, beroende och tid) finns det något eller några kriterier som kan försvaga källan?
6. Hövdingen beskriver också hur européer förbjöd vissa äktenskapliga traditioner, varför gjorde européerna det?
7. Efter att ha läst och titta på alla källor vilka generella slutsatser kan du kring behandlingen och livet för både inhemska och européer i belgiska Kongo under slutet 1800-talet och början av 1900-talet?
8. Var det någon beskrivning i källorna som du fann särskilt intressant och varför?